

Srbija daruje 2019

IZVEŠTAJ O DOBROČINSTVU – GLAVNI NALAZI

3.037

zabeleženih
dobrotvornih akcija

34,5 mil.

procenjena darovana
suma u evrima

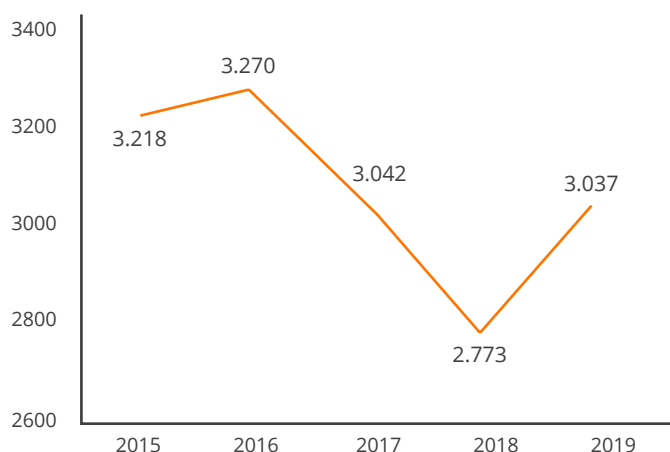
4,9 €

prosečna donacija po
pojedincu

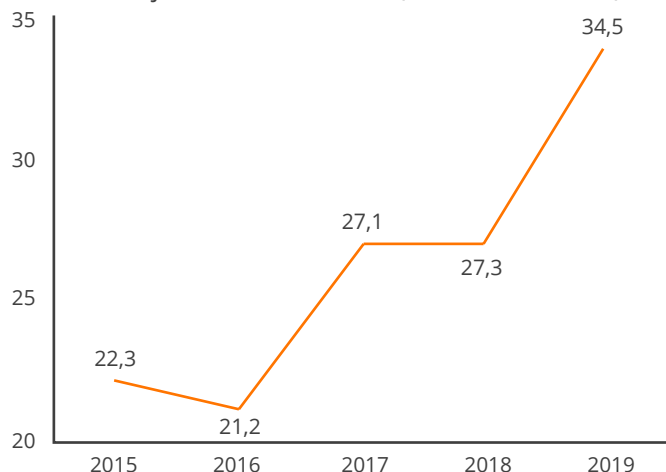
26,2%

povećanje davanja u
odnosu na 2018.

Broj zabeleženih akcija

Procenjena darovna suma (u milionima evra)

Istraživanje Srbija daruje 2019 – izveštaj o dobročinstvu je deo Projekta za unapređenje okvira za davanje koji finansira USAID, a sprovodi Koalicija za dobročinstvo, predvođena Fondacijom Ana i Vlade Divac. Ostali članovi koalicije su Trag fondacija, Catalyst Balkans, Smart kolektiv, Srpski filantropski forum, Forum za odgovorno poslovanje i Privredna komora Srbije. Istraživanje je sproveo Catalyst Balkans u partnerstvu sa Trag fondacijom, uz dodatnu podršku Čarls Stjuart Mot fondacije i Fonda braće Rokfeler.

Izrada ovog izveštaja omogućena je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj izveštaja isključiva je odgovornost fondacije Catalyst Balkans, Trag fondacije i Fondacije Ana i Vlade Divac i ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

catalyst

smart
KOLEKTIV

**SRPSKI
FILANTROPSKI
FORUM**

**FORUM ZA
ODGOVORNO
POSLOVANJE**

**PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE**
1857

**CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION**

**Rockefeller
Brothers Fund**
Philanthropy for an Interdependent World

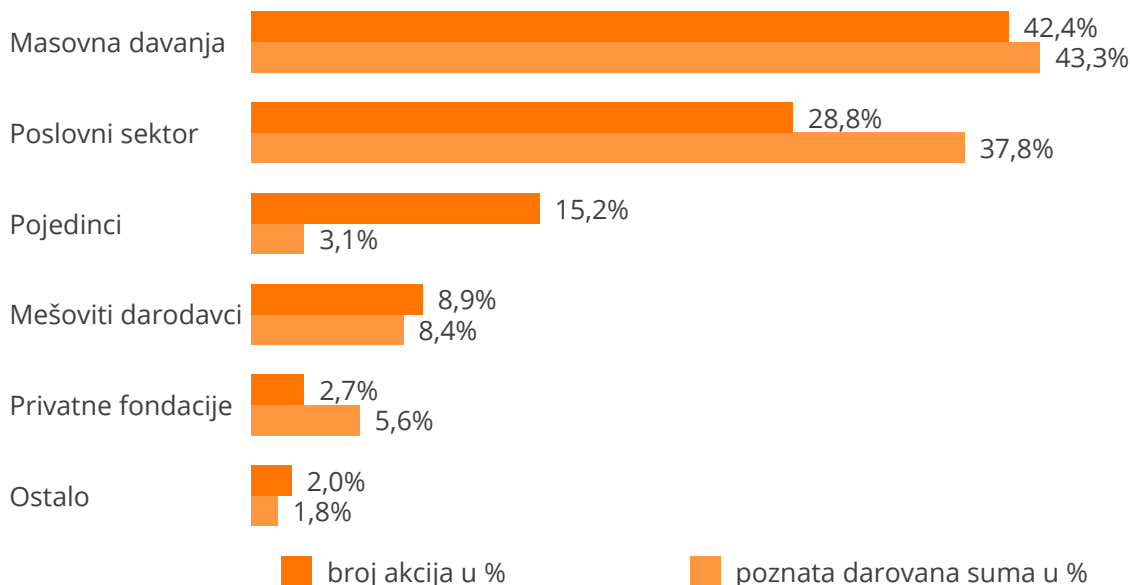
Nivo aktivnosti

Procenjena darovana suma u 2019. godini je čak za 26,2% viša nego u prethodnoj: darovano je 34,5 miliona evra, a ovaj veliki skok predstavlja značajan napredak. Nivo aktivnosti je takođe porastao, jer je ukupno zabeleženo 3.037 akcija dobrotvornog davanja – skoro 10% više nego u 2018. godini.

Geografska raspodela

Geografska raspodela darovanja u Srbiji prati trendove prošlih godina, gde su na prvom mestu primaoci iz regiona Grada Beograda, a onda Šumadije i Zapadne Srbije, zatim Vojvodine i, na kraju, Južne i Istočne Srbije. Fluktuacije u okviru procenata su minimalne.

DARODAVCI

Građani su najveći darodavci, za njima sledi poslovni sektor, i na kraju pojedinci. Sva tri ključna tipa darodavca održala su nivo učestalosti davanja iz 2018. Što se tiče darovanih suma, i građani i poslovni sektor povećali su svoj udeo u zabeleženoj darovanoj sumi, a davanja pojedinačnih donatora su u padu. Davanja mešovitih darodavca su pala na nivo iz 2017. i po broju akcija i po darovanoj sumi. Privatne fondacije imale su isti nivo akcija kao i u 2018, dok je njihov udeo u darovanoj sumi u blagom porastu.

TEME

16,4%

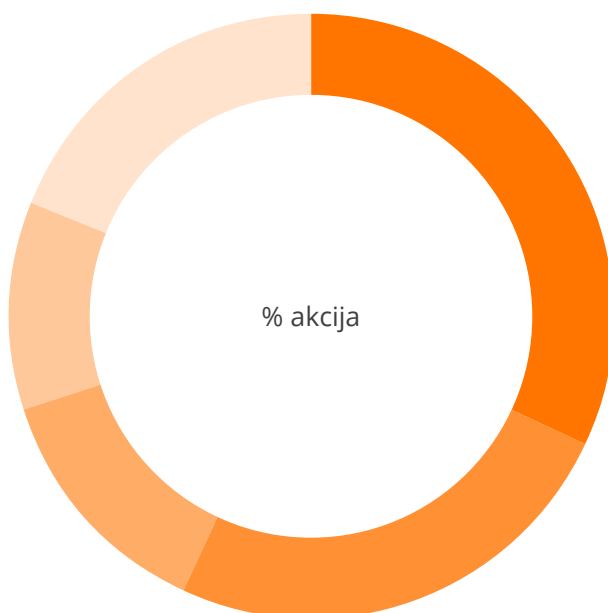
Ostalo

12,9%

Obrazovanje

14,4%

Smanjenje siromaštva

33,4%
Zdravstvo

22,9%
Podrška marginalizovanim grupama

Tema sa najviše podrške i ove godine je zdravstvo, i to u većem obimu nego prethodne godine. Podrška marginalizovanim grupama ostaje druga po redu, dok je ove godine smanjenje siromaštva zastupljeno u nešto većem broju akcija, te se sada nalazi na trećem mestu, iznad obrazovanja. Ove četiri teme podržane su u ukupnom procentu akcija većem nego prethodne godine, dok ostale teme i dalje ostaju bez značajnije podrške.

PRIMAOCI

1,5%

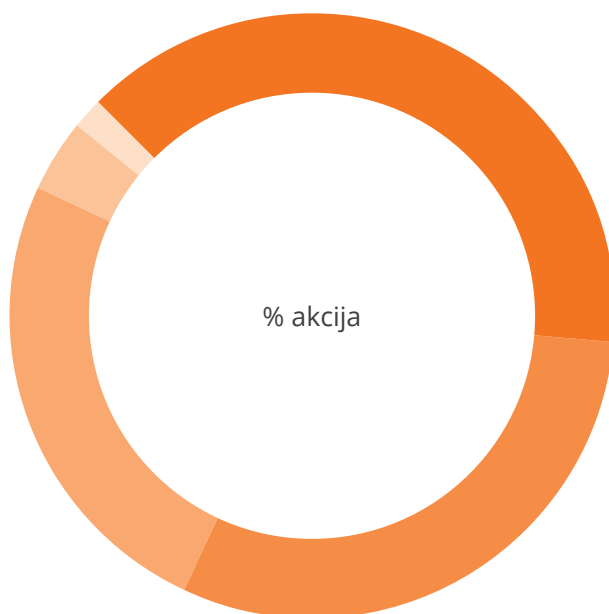
Ostalo

3,8%

Lokalne i nacionalne vlasti

25,1%

Institucije

39,0%
Pojedinci i porodice

30,6%
Neprofitne organizacije

Najveći procenat akcija darodavaca je i ove godine upućen ka pojedincima i porodicama, a zatim i ka neprofitnim organizacijama. Za njima slede institucije i u maloj meri podržane lokalne i nacionalne vlasti. Od svih primalaca jedino su neprofitne organizacije dobile češću podršku, a one su primile i najveći udeo darovane sume. Pad direktne podrške upućene državi (institucije i lokalne i nacionalne vlasti zajedno) nastavljen je i ove godine, ali taj pad ne odražava realnu sliku, jer je deo podrške državnim institucijama upućen preko neprofitnih organizacija i fondacija.

Podrška neprofitnim organizacijama

Učestalost podrške neprofitnim organizacijama nastavlja da raste i u 2019. godini, što je nastavak pozitivnog trenda. Iako je u odnosu na druge primaoce procenat darovane sume u blagom smanjenju, neprofitne organizacije su zapravo primile 1,1 milion EUR više nego prošle godine; one su i dalje daleko ispred svih ostalih primalaca po udelu primljenog novca. Iako se ovo odnosi na ceo neprofitni sektor, i ove godine izdvaja se nekoliko najaktivnijih i najuspešnijih organizacija i fondacija, koje zapravo prikupe najviše sredstava.

Podrška državi

Iako je skoro nešto manje od trećine akcija usmereno ka državi (kao što je slučaj i sa pojedincima i neprofitnim organizacijama), opšti udeo države prema akcijama i darovanoj sumi već nekoliko godina opada. Od 2017. godine udeo u akcijama opada u proseku za 3% godišnje, a pad darovane sume beleži slabije umanjeње (5,5%) od zabeleženih 17,7% u 2018. godini. Kao što je napomenuto, međutim, nije poznat presek akcija gde je pomoć državi upućena preko neprofitnih organizacija; na osnovu ranijih godina pretpostavlja se da je ta pomoć značajna. Najčešću podršku primaju socijalne, obrazovne i zdravstvene institucije, dok naučne, sportske i kulturne institucije primaju vrlo mali udeo akcija; ipak, preko polovine darovane sume je usmereno zdravstvenim institucijama.

EFEKTI DAVANJA

U strukturi upotrebe donacija i dalje preovlađuju akcije koje imaju jednokratne, odnosno kratkoročne efekte. Na godišnjem nivou nešto malo manje od dve trećine akcija su jednokratne, dok se procenat akcija koje imaju potencijalni strateški efekat kreće oko 30%. Ove godine je procenat dugoročne podrške blago umanjen, dok

je procenat akcija koji je imao kratkoročan efekat blago porastao usled povećanja direktne pomoći ekonomski ugroženoj populaciji i osobama sa zdravstvenim problemima.

KRAJNI KORISNICI

23,6%

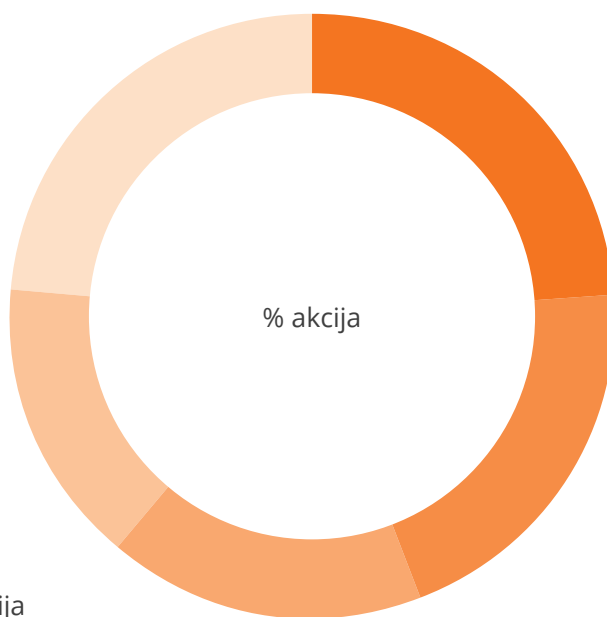
Ostalo

15,2%

Osobe sa invaliditetom

17,0%

Ekonomski ugrožena populacija

24,1%
Osobe sa zdravstvenim problemima

20,1%
Populacija iz lokalnih zajednica

Četiri ključne korisničke grupe su i ove godine podržane u preko 75% akcija. Osobe sa zdravstvenim problemima primaju najveću podršku – ove godine veću za 1,7% – nakon čega sledi populacija lokalnih zajednica, koja je na istom nivou kao i prošle godine. Ekonomski ugroženi građani su ove godine na trećem mestu, beležeći blagi porast od 3,5% akcija u odnosu na 2018. godinu. Slede osobe sa invaliditetom sa nepromenjenim nivoom podrške. Dijapazon drugih korisničkih grupa ostaje sličan prethodnim godinama, ali takođe bez novih grupa ili promena na značajnom nivou. S obzirom na ustaljenost ovog trenda, apelujemo i ove godine na pridavanje veće pažnje, infrastrukture i darivanja manje zastupljenim korisničkim grupama (kao što su osobe kojima je potrebna palijativna nega, beskućnici, žene i deca koja su preživela nasilje, i dr).

TRANSPARENTNOST

Transparentnost iznosa donacija je u 2019. godini opala za 5,9% u odnosu na prošlu godinu, ukazujući na prekid stabilnog rasta u boljem izveštavanju medija o iznosima kroz sve prethodne godine. Sledeće godine će se pokazati da li je to trenutna promena ili potencijalno novi trend.

FILANTROPSKA INFRASTRUKTURA

U okviru Saveta za filantropiju predsednice Vlade Republike Srbije su tokom 2019. godine formirane tri radne grupe i jedno radno telo za uspostavljanje predloga promena zakona:

- Radna grupa za unapređenje pravnog i fiskalnog okvira za davanje za opšte dobro od strane pravnih lica i unapređenje implementacije postojećih zakonskih mehanizama,
- Radna grupa za unapređenje zakonskog okvira za doniranje viška hrane,
- Radna grupa za stvaranje stimulativnog okruženja za davanje u opštekorisne svrhe od strane pojedinaca,
- Radno telo za definisanje kriterijuma za oslobađanje pojedinačnih donacija od PDV-a.

Tokom 2019. godine u ovim radnim grupama i radnom telu izrađeno je više analiza troškova i koristi (engl. cost-benefit analysis), kojima su praćeni predlozi za izmene pojedinih zakonskih rešenja, pre svega u oblasti regulisanja PDV-a na donacije u robi i uslugama. Agenda i akcioni plan za rad Saveta sastavljeni su na osnovu ranije analize zakonskog okvira i podataka iz istraživanja.

Koalicija za dobročinstvo (Fondacija Ana i Vlade Divac, Trag fondacija, Catalyst Balkans, Smart kolektiv, Srpski filantropski forum, Forum za odgovorno poslovanje i Privredna komora Srbije) i Savet za filantropiju ostvarili su

dve važne promene u 2019. godini:

- Usvajanje izmene o povećanju neoporezivog iznosa stipendija i kredita učenika i studenata na 30.000 dinara u Narodnoj skupštini 6. decembra,
- Objavljivanje Uputstva za ostvarivanje poreskih olakšica za donatore na sajtu Poreske uprave 31. oktobra.

U 2019. Koalicija za dobročinstvo (u okviru aktivnosti Trag fondacije) i Savet za filantropiju su takođe objavili Filantropsku agendu, koja je potvrdila ključna pitanja za dalji rad definisana akcionim planom Saveta za filantropiju.

DRUGI VAŽNI NALAZI

Ove godine beležimo dva važna opšta nalaza o filantropskom ekosistemu u 2019.

Prvi nalaz je promena u medijskoj pokrivenosti filantropije. Transparentnost sume u medijskim objavama je, nakon opšteg trenda rasta, opala na 40,2%, što govori o povećanju broja članaka koji ne izveštavaju o iznosu donacije, ali i o manjem intenzitetu medijske pokrivenosti individualnih akcija. Iako je Fondacija Katalist značajan broj informacija o darovanoj sumi dobila iz direktnih izvora, skoro 60% akcija koje su praćene u medijima, a bez objavljivanja sume, odražavaju se i na zabeleženu sumu, ali i na naše mogućnosti da adekvatno pratimo trendove u davanju.

Drugi, pozitivniji nalaz tiče se platforme Donacije.rs za grupno finansiranje (engl. crowdfunding), koju administrira Fondacija Katalist. U 2019. godini preko ove platforme donirano je čak 190.000 evra u 46 aktivnih kampanja, i to zahvaljujući aktivnosti građana i kompanija koje su prepoznale značaj ovog mehanizma podrške neprofitnim organizacijama. Ovo je veliki skok u odnosu na prikupljenih 75.000 evra u 20 kampanja od marta 2018. godine, kada je platforma pokrenuta, do decembra 2018. godine, ali i znak da je organizacijama i projektima za opšte dobro otvoren novi put ka prikupljanju sredstava iz lokalnih izvora.